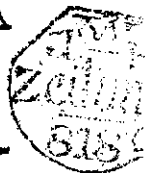

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, December' 8-dikán 1818.

Nagy Britannia.

A Londoni-Gazette' egyik toldalékjában e' van a' Királyné haláláról:

November' 17-dikén delutánni egy óraker, az egész Királyi Familia' leírhatatlan bánatjára, a' Királyné, hosszas betegség után, ki múlt az élok közül. Sok és példás virtusai, mellyek ő Felségét hosszas életében kitettzövé tették, minden rendü alattvalóit nagy tiszteletre indították, és halálát a' Nemzet közönséges bánatja tárgyává tették.

Sofia Sárkotta, a' Mecklenburg-Streliezi Herczegnek *Fridrik Lajos Károlynak* leánya, született Május' 19-dikén 1744-ben; házossági életre lépett Szeptember 8-dikán 1761-ben III-dik György Angliai Királlyal: maga után hagyott 10 gyermeköt, 7 fiút és 5 leányt.

Az a' hőtél, a' melly a' Hertzegasszonyt, a' mi Királyunkal egybe kaptsolta, nem a' politika' szüleménye volt — hanem a' semmitől meg nem dönthajlandóságból, 's a' szív szabad választásából folyt. III-dik György, csak hamar a' Thronusra lépése után, kinyilatkozatta a' maga tanátsában, hogy csak Népe' boldogsága eszközölheti az ő boldogságát is, 's hogy ezt a' jövendőre nézve is állandóvá tegye, fel tette magában, hogy egy olyan Hertzegasszonyt vegyen el, a' kivel a' házi élet' tsendes örömeit elérheti: 's e' végre meg kérette *Sárkottának*, a' Mecklenburg-Streliezi Uralkodó Hertzeg leányának kezét, a' ki valódi virtusaival és szeretetre méltóságával kitettzö, 's a' kinek Felséges familiaja

Angliához, és Királyi házához mindég különös hajlandósággal viseltetett. Mihelyt a' Parlamentum e' felől hivatalosan tudósított, minden esztendőre 100,000 font Sterlinget határozott az ifjú Királynénak, 's lakóhelyül a' *Richmondi* és *Birminghami* Kastélyokat ajánlotta oda. Mindjárt a' második ecrtendőben egy Hertzeg születésével a' Nemzet leg buzgóbb kívánázza betöryesedett. Csak ez az egy történet is elegendő lett volna, hogy néki a' Nemzet szívét fel nyissa: ha szinta az anyának, a' Feleségnek, és Királynénak, minden virtussai, nem diszesiteték is volna szép lelkét. Sokáig meg fog átsö emlékezete a' Szabad Brittuosok' szívében maradni!

Fél órával kimulása előtt élt az Uri Szent Vektorával. A' Régens Princz tartotta fejét, midőn az utolsó lehellettel az élettől megvált.

A' Romilly árva gyermekei Tutorivá L. Hollandot 's Laessdowne Marquist rendelték; kik mind ketten barátjai voltak; kétséglívül ezeknek gondolkodási principiumaik szerint fogják nevelni őket.

A' Korkban találtató bolondok' házában, azon szerentsélenek között, kiknek elméjek' megbomlása okát az Orvosok 1793-tól fogva kitanulhatták, 103 férfiak és 37 asszonyemberek találtak, kik az erős italokkal való mértéketlen étés miatt bolondultak meg. Szeretett-társ-föltö bolond 20 férfi és 25 asszony személy volt közöttök.

November' 19-dikén Kabinéti gyűlést tartván a' Ministerek, meghatározták, hogy a' Parlamentomi ülések a' jövő Januárius' 14-dikén elmúlhatatlanul kinyitódjanak.

Londonban egy olly pénzváltó ház bankrótirozván, melly a' Frantzia papirosok' beisének minapi megtsökkenése miatt, 150,000 font Sterlinget (többet mint *másfél* millió forintot) vesztett, ennek nem tsak más magános pénzváltó házakhoz, hanem még a' Státus' hiteléhez is, befolyása lehet; legalább, félték némelyek, hogy lenni fog.

A' boldogult Királyné megtiltotta, hogy a' testét be ne balzamozzák. Pénzt, mint a' közönségnek némely része ítél, igen sokat nem hagyott ő Felsege, hanem gyémántot 's egyéb drága követ sokat hagyott.

B e l g i u m.

Egy Brüsszeli Ujság az ezen városban most folyamatban lévő fogdosásokról száryaló külömböző vélekedések felől gyászoll: Ezen sok 's különsnek tétző hírek közz, méltán mondhatná nekünk valaki Olvasóink közzül: Ti ott helyben vagytok — emeljétek-fel a' fátyolt, 's mutassátek-meg az igazságot. De mi a' leg nagyobb egyszerűséggel, tsak azt felelnők: semmit se' tudunk: a' bévádolatottak' kikérdezése a' közönségre nézve titok. Azonban bizonyos, hogy a' Státusban, a' hol a' személyes szabadsáért a' Constitutzió kezes, az ilyen rendkívül való intézetek nagy és parantsoló szükség nélkül elő nem vétetődtek volna. Ugy hisszük, hogy nem sokára megfejtí az idő ezen titkot. Addig bizhatunk Elöljáróink böltsességéhez. Most is szorosan nyomozzák egy ezen tárgy felől megjelent, nevetlen Irásnak nyomtatóját, a' mibe eddig haszontalan fáradoztak.

A' Frankfurti Journal, most se' szünik-meg erőssíteni, minden ellent mon-

dások mellett is, a' Carlsruhei újság részéről, hogy Sándor Császárt Erüsszszeli útjában valósággal el akarták volna fogni, és hogy azon akarták némelyek gonosz és esztelen szándékjok' kivételét építeni.

P r u s z s z i a.

Egy Királyi rendelés erejénél fogva ezután Prusszsiában egy hivatalban lévő Papot se lehet a' *Landwehr* név alatt esmeretes Katonai szolgálatra, kényszeríteni, 's közönségesen a' szolgálatra való kényszerítés alkalmaztatásában, a' külömböző állapotok eránt illő tekintettel és kíméllyel kell lenni. Az ezen esztendőben a' Landwehri szolgálatra egybe-gyűlt férfiak a' személyt illető adó alól felvagnak szabaditva.

Spanyol Amerika.

Az Áustriai Beobachter jelentí, hogy a' 2-dik Septembéri Buenos-Ayresi újság szerint, oda Augustus' 26-dikán megérkezett a' Spanyol *la Trinidad* nevű hajó, a' melly a' Lima ellen való expedízióra rendeltetett, és Cadixből az előtt öt hónapokkal indult-el. A' rajta lévő Katonák, tisztjeik ellen pártot ütöttek, hatalt megöltek és a' tengerbe vetettek, melly után a' hajónak uraivá lettek. A' tiszteken és hajós legényeken kívül, 200 katonák voltak a' hajón, A' Buenos-Ayresi Országlószék meghatározta, hogy őket barátságoson fogadja. Az egész expedízió 2080 emberből áll, kik közt 500 lovas van.

Spanyol Ország.

Irtuk vala a' mult héten kiadott újságveleinkben, hogy Limából négy hajók, mellyek Piasterekkel 's egyéb Perui szerzeményekkel Kadixs felé evezvén, keltő közzülök ide szerantsésen eljutott, hanem a' harmadikat, melynek Kastilia a' neve, az Insurgens prédálók

elfogták, a' negyedikről pedig, a' Preciosáról, nem tudják hova lett, 's nagyon félnek, hogy ez is a' prédálók' ragado-mányává lett. Már most nyilván írják Gibraltárból, hogy ez a' félelem nem ok nélkül való volt. Ezen hajót is elfogták 's elvitték az Insurgensek.

H a y t i.

Egy 12. Sept. költ Sz. Tamási levél azt erőssíti, hogy Henrik Király és Boyer közt *Port au Prince* mellett ütközet esett, melyben Henrik megveretett.

Svéczia és Norvégia.

A' Svécziái seregek még az 1814-dik esztendőben, midőn azon helyhez közeltettek, a' hol VII. Károly elesett volt, a' Király ő Felségétől engedelmet kértek, hogy azon helyen, szabad tettés melletti eső alókirás által, a' Vitéz emlékezetére ószlopot emelhessenek. Most December 11-dikén midőn a' Károly halálának 100-dik esztendejébe telik, ezen szándék tökéletességre vitetődik.

Szent Ilona.

Egy Londoni levél Nov. 18-dikán így szoll: Hogy mi történt Bonapartéval, vagy mi lehet az utolsó Sz. Ilonai tudósításoknak foglalátja, a' mellyek olly hirtelen történt Ministeri gyűlést okoztak, mind ez ideig bizonytalan. Újságlevelein szüntelen okoskodnak felölle, 's egyik a' többek közt azt jegyzi - még, hogy melly hallatlan, és példa nélkül való dolog a' historiában, hogy egy ember, még fogságban is, azzal a' mi őtet illeti, olly nagy bényomást és részvételt szerezzen mint Bonaparte.

A' Londoni Kurir még most is áll azon erőssítése mellett, hogy Bonapartét el akarták szöktetni. A' többek közt egy a' Carlislei újságban találtató levelet hoz fel, a' mellyben az is ott van, hogy Szent Ilonában a' partnak egy üreg-

jében két Szeretsenre találtak, kik azt mondták, hogy oda halászni mentek, 's a' kikről kijött, hogy a' kösziklának egy eddig esmeretlen ösvényén mentek oda. Az is ezen Sz. Ilonáról irt levélben van, hogy ott gyakran vesznek észre hajókat a' part felé közelíteni, de a' mellyek kiszállani nem mernek. Sőt a' Kurir mérgesen ki kel a' több újságok, különösen a' *Chronicle* ellen, kik ezen ő állítását mint mesét nevetik.

Ezen levélnek, melly Nov. 8-dikán költ, elindulása előtt kevéssel az Austriai Biztos Báro Stürmer Szent Ilonát oda hagyta. Hószszas otlité alatt, azt állítják, hogy tsak egyszer láthatta Bonapartét.

Champ d' Asyle.

Juthat Olvasóink eszébe, hogy mi irt vala Kapitány Duplantier azokról a' tudósításokról, mellyek egy időskétől fogya ezen Amerikai Frantzia kisedd plánta népről a' közönséges levelekben kijöttek. Ugyan ezen tárgy felől ezek találatnák a' Brémai újságnak Nov. 25-dikén kijött levelében: —

„Az a' tudósítás, mellyet egy Galvéstonból *Meksikoba* tétetett Frantzia expeditzióról legelőbb a' Brémai újság kihirdetett, már most magának Generális Lalleman tnak, ezen expeditzió' vezérének, tulajdon tudósítása által is megvalóságosított, mellyeket a' Párisiak Anglus levelekből kaptak. Ezekben már most az is hozzá adódik a' Brémai újságban kijött legelső tudósításhoz, hogy a' Meksikói Támadók, *Bonaparte Josefet* 's Koronával megkínálták légyen. E' mellett azt is megjegyezhetjük, hogy az a' tudósítás, mellyet mi az említett expeditzióról elejintén kiadtunk volt, egy oly Stabális tisztnek pennájából folyt, a' ki maga is részese azon expeditzió'nak, következésképpen nem láthatjuk által, hogy miként mondhat annak ellent Kapi-

tány [Duplantier Düsseldorfban. Hol volt Kapitány Duplantier Junius' 18-dikán, a' melly napon az említett Stabális tiszt a' Galvestoni öbölből a' kétségbe hozatott tudósítást tette?"

Az Északi Amerikaiak még énekesk dolgában is vetélkedni akarnak az Európaiakkal. Az ő mostani híres éneklőjük French nevű aszszonyság, kiről ők azt hiszik, sőt írják hogy ennél szebben Catalani sem énekel Európában.

Olasz Ország.

Jósef Austriai Cs. Kir. Fő Hertzeg Magyarország Palatinusa, Nov. 21-dikén Bolognába megérkezett.

Maria Ludovika Fő Hertzegasszony Pármái etc. Hertzegasszony ő Felsége, Nov. 11-dikén Piaczenziába megérkezvén, ugyan oda 16-dikban ezen Fejedelemszasszonynak attya' testvére Lombard-Velencei Vice-Király Rénát ő Austriai Cs. Fő Hertzegsége is megérkezett; s ott azon hónapnak 20-dikáig töltvén idejét, ekkor onnét Majlandba vissza indult.

Német Ország.

Sándor Császár ő Felsége Nov. 25-dikén Carlsruhe városába érkezett, a' hova, minthogy minden fogadási pompázásnak elmellőzését kívánta, legkisebb fényesség nélkül ment-be, s a' Felsége' a' Császárné' édes anyjának, a' Markgrófnának kastélyába szállott-be, a' hol a' tisztelt Császárné ő Felsége, a' Markgrófné, Friderika (a' Svétziai volt) Királyné, a' Hendarstadi örökös Nagy Hertzegné, Lajos, Leopold, Wilhelmus, és Maximilian Badeni Landgrófok, s ezeknek egyéb közéről való rokonaik fogadták nagy örvendezéssel. Nov. 26-dikán tsakugyan szépen megvilágosított a' város. Ezen napot és 27-diket a' Hertzegi Ház' tagjai kebelében töltötte-el ő Cs. Felsége; 28-dikban pedig Rastatba

vette útját a' Nagy Hertzeghez, kinek egészsége meglehetősen javulni kezdett. Mihály Nagy Hertzeg nem az édes Anyját kísérte-el, mint említettett, Weimar felé, hanem a' Császár' kísérői között van, a' ki 11 hat-hat lovas szekerekkel útozik, három tsapatokban. Maga a' közezsónél van Major-Generális Hertzeg Wolkonskyval. Az első tsapatnál találtaik a' Generál-Adjutánsa Hertzeg Menzikow. Carlsruhe városából 28-dikban estvéli 10 órakor Stuttgartba érkezett, s fels. testvér húga és sogora által nagy örvendezéssel fogadtatott.

Württembergában még 20-dikán jött-ki de tsak most Nov. 28-dikán hirdettetettki a' katonaságot illető büntetésekre nézve, egy hirdetés melyben ezek határozattak-meg:— A' veszsözés egészszen eltöröltetik, s az egyéb testi büntetések is tsak akkor gyakoroltassanak, hol a' kénytelenség kívánnya vagy a' hol a' büntételre valamely alacsony czélszás volt az ingerlő ok. A' katonaság és polgári tisztviselők között eddig fennállott, nagyon szoros határ is megszűnik, s a' polgári előjáróknak megengedtetik a' katonaszemélyek' megvisgáltatása s megbüntettése, kiválthéppen a' szabadságos katonák' közönséges bünteteleik egészszen az ő kezek alá tartoznak annyiban, a' mennyben az igasság' kiszolgáltatásának fenn tartatására megkívántatik, s egyéb fontos tekintetdel nem ellenkezik. Egyéb eránt úgy intézetett-el a' dolog, hogy a' katona törvényhozás, a' kidolgozás alá rendeltetett polgári büntetések könyvével, mihelyest az tökéletességre fog menni, illendő módon egygyeaitessék.

Aachen. — (A' Protocollum' végzete). A' Hertzeg Richelieu Válosza. Az alólirt ő leg Keresztyénebb Felsége' Ministere és Státustitoknokja, az ezen hónap' 4-dikén ő Exc.jokiól, az Au-

striai, Nagy Britanniai, Pruszsiai, és Orosz Kabinéti Minister Uraktól, Fels. Fejedelmek' parantsolatjára, ő hozzá intézett Notát vette, 's nem késelt azt azonnal a' Királynak a' maga Urának eleibe terjeszteni. A' Király az Aacheni tanátskozáásokban, résztvevő Fejedelmek' bizodalmanak és barátságának, ezen újabb bizonyosságát, valódi örömmel és meglepéssel fogadta. Az az igazság, mellynél fogva ő Felségek, az ő szüntelen a' Frantzia Ország' boldogságát munkálódó gondoskodását 's különösen népe' törvényességét nyilván megismerik, mellyen a' szívere hatott. Midőn a' Király tekintét az elmúltra fordítja, 's megfontolja, hogy soha egy Nemzet is olyan köteletet, mint a' mellyeket Frantzia Ország' magára vállalt, inkább lelkesmértetre vett hűséggel nem teljesíthetett volna, érzi ő Felsége, hogy a' nemzet, ezen az uton nyert újabb ditsőségét, mennyire köszönheti azon polgári alkotmánynak, a' melly alatt él; 's nagy meglepéssel érti, hogy Felséges Szövetségesei is, azon polgári alkotmány, meg erősítését nem kevésbe hasznosnak tekintik az Europa' nyugodalma — mint hasznosnak a' Frantzia Ország' boldogságára nézve. Még lévén győződve affelől, hogy leg első kötelessége legyen, minden hatalmában álló eszközök által, azon hasznokat, mellyeket a' közönséges békeesség helyre állittatása minden Nemzeteknek ígér, erősebbé tenni, 's előmozdítani igyekezni — meg lévén győződve, hogy az Országlószerékek közt való szoros egyesülés, leg bizonyosabb záloga ezen hasznok' tartosságának, — hogy Frantzia Ország' azon Systemához, mellynek erős volta a' principiumok és törekedések egységén fundálódik, idegen nem lehetvén, olyan egyenességgel, melly egy ilyen nemzet' karakteréhez illik, magát elterjedt keptsoltni fogja, 's hogy az ő belé-

állása, azon szerentsés következtésekből, mellyeket egy ilyen Szövetség az emberi nemzet' boldogsága felől ígér, folyo' és erős talpkövéen álló reménységét még állandóbbá fogja tenni; — ennél fogva ő leg Keresztényebb Felsége a' leg nagyobb készséggel elfogadja, az ő Cs. és Kir. Felségek' ajánlását, hogy a' maga tanátskozásait és fáradozásait az ő Felségek' törekedéseikkel, egy illy nagy hasznot eszközölő munkának, tökéletességre való vitelére egyesítse. Ennél fogva az alólirt, meg van hatalmazva, hogy az ő Felségek' Ministerei tanátskozáásaikban, — a' mennyiben azok a' belességnek és azon kötéseknek, mellyeken az áll, 's azon költsönös jusoknak és állapotoknak, mellyek ezen kötések által, minden Európai Hatalmasságok' megegyezésével fundálódtak vagy erősebbé tétetődtek, — megtartását tárgyazzák — részt vegyén.

Az alólirt kéri ő Excellentiájokat, hogy a' Király' a' maga Ura' ezen gondolkozásának és érzésének kifejezését, Fels. Fejedelmek'ikkel megismereteni méltóztassanak: 's szerentséje van egyszersmind a' Minister Urakat legnagyobb szemellyes tisztelete felől bizonyossá tenni.

Aachen, Nov. 12-dikén 1818.

Aláírta:

Richelieu.

* * *

Az Austriai Császári Királyi Indzsinör seregtől Oberslajtnánt Scholl ur és ugyan ezen Indzsinér seregtől két Kapitányok vannak Ulmához az ott készítendő új erősségek' épittetésének igazgatására küldetettve; Würtembergától pedig Kapitány Berger ur.

B e t s.

A' Császári Királyi Felséges Ulvar a' Nagy Britanniai Királynénak meghalálózására nézve, Dec. 6-dikén 14 napokig tartó gyász ruhát vett-fel.

A' Magyar Kurir' tisztelt Olvasó jához.

Hogy el ne késsünk, addig is, míg ezen újságnak jövőjére való elintézetéséről, a' jövő pénteken vagy kedden bővebb tudósítást tennénk, most csak röviden jelentjük, hogy ennek árrát a' jövő 1819-dik esztendő' első felére, ugyanint Januárius' kezdetétől fogva Junius végéig, 14 forintokra határoztuk. Ennek jelentése mellett, mind azokhoz, kik ezt, minden fogyatkozásai 's a' terhes időkhöz képpent igen nagy megdrágulása mellett is, mind ez ideig előfizetéssel gyámolgtatták, tartozó köszönetünket intézvé, ötöt továbbra is betses pártfogassokba ajánljuk. A' Postamester Uraknak, kiknek kezeiken által az Ujság az Olvasó Urakhoz 's Aszszonyokhoz jár, eddig tett fáradságaikat hasonlóképpen köszönnév, szolgálatjokat ennekutánna is egész bizodalommal kikérjük. Az előfizetés' módjai 's útjai most is mind azok lesznek, mélyelyek eddig voltak. Tudniillik kiki megteheti a' M. Kurir' eránt való rendelést, vagy egyenesen a' hozzá legközelebb eső postán, vagy pedig egyenesen annak Kiadójánál, Bétsben, Nemés Haykul Antal úr' könyvnyomlató mívhelyében, ily útasítás mellett: *Beym Katzénsteig, Nro. 1818.* De ez nem azért jelentetik, hogy a' postán hozzánk szálló leveleket ide útasítani szükség lenne, mert a' postán érkező leveleket külobben is hozzánk küldik a' postáról, csak ott legyen a' boritékján a' Pántzél név: hanein csak az olyanokra nézve, a' kik Udvari Agens, vagy Kereskedő Urak, vagy akár mi rangú egyéb Bélsi esmerősseik által akarják Ujságaikat személyesen magunknál rendeltetni.

Pántzél Dániel és Társai.

Magyar Ország.

Fő Tisztelendő Buzithai Szeldmayer György Ur, a' Catarói Választott Püspök, Debalki Apátur és a' Nemes Kassai Ráptalannak Első Nagy Prépostja és Kanonolja, a' ki még éltés korában is írása által ama derék munkát: „*Bonus usus Logicæ etc.*“ Olaszból Deákra fordítván, az Anyaszentegyháznak használni kívánt, Kassán Nov. 25-dikén a' haldoklók' Szentsegeiben részesülvén, 70-dik esztendejében betses életét elvégezte.

A' Kassai Nemes Publicum hazafiui buzgósággal fogadta a' mult esztendőben azon Magyar Theátrumi Társaságot, melly Pestről Miskoltzra költözött. Annak előadásaiiban a' Magyar Nyelv' kelemetes terjesztésének egy hathatós eszközt tekintvén, hogy annyival is a' Törvény' ezéljait siettesse, a' Társaságot nagy lelkeséggel gyámolította. Felső Magyar Országának fő városában tapasztalt ebbéli hazafiui indulatot még inkább megérdemelni kívánván az említett Társaságot, az idén nagyobb készülettel jelent meg, és Nov. 5-dikén a' Némzeti ditsósseget érezhető Hazafiaknak nagy örömekre mutatványait elkezdette. Így a' mit az idő elrontott, a' hazafiui igyekezet helyre hozhatja.

Okos Juhjászol.

Ez a' Juhjászol, mely sok különös haszná által, a' pallérozó Juhos Gazdának juh-étegetésbéli minden kívánságokat ki fogja elégíteni, ezen felül még, igen együgyü készületéért is, az ekkorig feltalált minden másforma juhjászol felett megérdemli az okos nevezetet; még a' felett is, a' mely ugyantsak azonegy elmétől került volt, és az én' Uramnál a'

Mgos. Báró-Generálisnál szokásban vala, de méreg-nehéz, 's valaminthé másfélekén, valamennyi akarhol van, a' hasas juhok, báránnyok' veszedelmekkel szorongani szoktak.

En a' Feltaláló által készítettett mustrajászlott, 's még egynéhányhoz megkívántató deszkát, elvitteitem magammal Pestről az utóbb megnevezett Helységbe, a' hol a' juhnyájj yagyon; a' Juhásznak megmutattam, a' ki, még minekelőtte a' jászollal próbát-tettünk volna (ritka eset, hogy a' mi Juhászaink azt, a' mit a' Szép-apjok is úgy nem tsinált, helybe-hagyják vagy ki ne gúnyolják), nem tsak helybe-hagyta, hanem azt, annak együgyűségéért, a' maga' módja szerint, ilyen szóddal dítserite-meg: — „Énnye „az ilyen adia ugyan okos gondolatot fundált!“ — Kérdeztvén tőlle, ha megtudná-e' tsinálni? — egy, a' faragáshoz valamennyire értő Bajtárja azonnal magára vállalta és meg is tsinálta, bár nem oly' ékesen mint a' mustra van; de a' tzelra tökéletesen jól.

Készen lévén az új Juhjászol, az egésznek a' nehézségét megmásáltam, és nyomott 58 fontot, a' diametere $3\frac{1}{2}$ talp (Schuh).

Telc rakattam szénával, kieresztettem hozzá, a' Feltaláló kívánsága szerint, 16 legnagyobb örüt, mellyek azt, egy kevés ügyelgés után, úgy körül-állottak, hogy még ki kellett eresztetni ketőt, és ezek is igen könnyen oda férték. Azután próbáltam Anya-juhokat; mellyek közzül 20, minden commoditással ehett. Utóljára eresztettem hozzá 24 tokjót: ezek is mind oda férték. Azután étettem belőlle zabot; utóljára nyaltattam sót; — ezekre is legalkalmasabb,

Ez a' Juhjászol nem tsak azért okos és gazdaságos, hogy könnyen készíthető, kevés fa kell hozzá, kis helyet foglal-el, még is sok juh ehetik belőlle kényyre; hanem azért is, mivel' valóságos takar-

mány-kímélő: mert, akar szénát, sarjút, akar szetskát, zabot, kromplit, metzett lóhert, akar sót vagy orvosságot, egyszóval, akarminémü takarmányt vagy nyalnivalót teszünk belé, a' juhok úgy kieszik, hogy tsak egy mor'sányi is kárba nem mehet; és a' miről eddig még igen keveset vagy semmit-se gondolkoztak, a' szénának az apraja, a' levele, a' murva és fűmag, ezek a' leg-táplálatosabb részek is mind a' juh' szá-jához folynak, a' jászol' egész közép-tér-sége tisztán marad, — valamit tsak a' jászol' közepére vetnek vagy öntenek, ezt a' juhok mind egy mor'sáig kihatik abból. — Ezenkívül, mennyi bajok van azzal a' Juhos Gazdáknak, hogy a' Juhászok minden mérés nélkül, egy nap' többet, másnap' kevesebbet, tsak szórják a' juh' elébe a' szénát: melyből a' következik, hogy nem lehet előre felszám-lálni, — vagy inkább, kikalkulálja ugyan a' Juhos Gazda mennyi szénára van szükségé tavaszig, — de, tsak szemé előtt mérődvén a' széna, tavasszal kéntelenek fél, sőt tsak negyedrésnyi szénázásra szorítani a' nyájjat. Ebből pedig mi következik; — tudják a' hőrrrel kereskedő 'Sidók is. — Ezt, mondom, mind el lehet kerülni ezen új Juhjászol által: mivel' ha egyszer megmérjük hány font széna megyen a' jászolba (az én próbám, nyomás nélkül 15—16, nyomva 20 fontot mutatott), többé nem szükség' fontolgatni; mert a' jászol maga, mértékül is szolgálhat, a' nélkül hogy a' fontolgtásra napszámot vesztegetnének.

Rendkívül nagy haszon még ezen jászolban az, hogy a' takarmányból, tsak egy szálat sem kéntelen a' gyenge természetü juh eltapodya vagy motksosan megenni, mint külömben szokta. A' sorra, illendő távolságra rakott jászlok körül álló juhok között, igen könnyű a' Juhászoknak jární-kelni; a' juhoknak sem kell a' hosszú jászlokat kerülgetni. — De

talán legnagyobb haszna ennek az okos jászolnak az, hogy e' mellet a' juhok, ha bár annyi állana is mellette, hogy a' fejek alig fér, hasban nem tolonganak, mint a' hosszú vagyis egyenes jászol mellett még úgy is szoronganak, ha a' fejek a' jászol' felső-résztét el nem fogja. Az egyenes jászolon élő juhok között, ha csak a' jászol nem felesleg-számmal van, leg több juh megvetélik (idétlent ellik). Ezen újj jászolnál pedig, 3-akkora is lévén az a' circulus, mellyet a' juhok' fara formál, mint-sem az, a' hol a' fejek van (ez 10', amaz legalább 30'); szükségképpen jut a' hasoknak 20 talpnyi tágasság: következőképpen, legfeljebb is csak a' fejek és a' vállok ér össze; a' hasok éppen-nem. Ennél-fogva, sem egymás hasát nem dőfölik, sem pedig el nem motkolhattják egymást, 's a' mit esznek, tisztán ehetik-meg.

Ennek az okos jászolnak több nagyobb 's apróbb hasznát, mellyekhez az is tartozhatik, hogy az első jászolt az Asztalos' 14 esztendő Inassa maga hozta haza a' Ketskeméti kaputól a' Bálvány-úttzára, mintegy 1000 ölnyre, — meg fogja látni kiki, a' ki magának megtsináltattja, 's neheztelni fog magára, — miért nem ötlött neki magának eszébe ez az eggyügyü természeti-gondolat. De úgy szokott az lenni; minden dolog könnyű azután ha más az útát megegyengelte: — a' tojás is könnyen megállott azután a' maga' végén, mikor azt Colón az asztalhoz ültötte.

Ennek az egészen újmódi, 's minden Juhos Gazdálra, még a' legkisseb-kekre nézve is megbetsülhetetlen okos Juhjászolnak feltalálását, valamint számban más jó és hasznos dolgokat is, a'

mi, hasonlóképpen megbetsülhetetlen Nemzeti Gazdánknak Tek. Tud. Késszántói Peithe Ferentz Úrnak, több T. N. Vármegevék' Táblabírájának köszönhetjük; kit, miot Hazánk' agriculturájának egyik legelső Előmozdítóját, sok tekintetűkülömféle tudós Munkák' Íróját, hasznos Műszerek' szerentsés feltalálóját, a' maga nemében egyetlen-egy Munkáiért 's fáradsáttalan szorgalmatosságért, a' Haza — melyről még ekkorig, igen kevés híján, csak azt mondhattja, hogy benne született, — méltán tsudálja, — a' hallóidiek tisztelik. Én sem azért írom ezt, mintha érdemeihez valamit tudnék vagy akarnék adni, mivel' ahhoz kitsiny vagyok; hanem mint a' mezeigazdaságnak kedvelője, annak meghálálására, hogy ezen hasznos találmánnyal nekem lehetett első szerentsém próbát-tenni, Mgos. Báró-Generális Vaji Vay Miklós Uraságom' juhnyáján, 's szívémből óhajtom, hogy az egész Haza minél-előbb megismerje. — Bugyi, Nov. 28. 1818.

Harsányi János m. k. i.

U. J. — Van már efféle Jászol Nagyméltóságú Úrményi Úrményi József Országbíró Ur Ó Exja. Váli Uradalmában is, és Baratskán, T. Táblabíró Töltessy János Úrnál: készülnék más-ua is. — Már a' Bugyi falusi Bíró is meglátván, tsináltatni akarja a' maga' juhai számára: már pedig annak, a' mit parasztember megszeret és elfogad, — természetinek kell lenni.

Minden órán is fogom nyerni a' fenn-tisztalt Feltaláló Úriól a' Jászol' leírását is, mellyet azonnal által fogok küldeni, hogy a' Juhos Gazdák annál-inkább elő-mehessenek szándékjokban. Ugyanaz-

Száz forint huszas pénzért, eddig feltűtő czédulában: —
 December 4-dikén 246 $\frac{1}{2}$ — 5-dikén 249 $\frac{1}{2}$ — 7-dikén 250 — forintot.